Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

20. prosince 2017 *

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Nařízení (ES) č. 1259/2010 – Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky – Uznání soukromého rozvodu, o němž rozhodl náboženský soud třetího státu – Působnost uvedeného nařízení“

Ve věci C-372/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud v Mnichově, Německo) ze dne 29. června 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 6. července 2016, v řízení

Soha Sahyouni

proti

Raju Mamischovi,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), předsedkyně senátu, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev a E. Regan, soudci,

generální advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 31. května 2017,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za R. Mamische C. Wenz-Winghardt, Rechtsanwältin,

– za německou vládu T. Henzem a M. Hellmannem, jakož i J. Mentgen, jako zmocněnci,

– za belgickou vládu L. Van den Broeck a C. Pochet, jako zmocněnkyněmi,

– za francouzskou vládu D. Colasem a D. Segoinem, jakož i par E. Armoët, jako zmocněnci,

– za maďarskou vládu Z. Fehérem a G. Koósem, jakož i M. M. Tátrai, jako zmocněnci,

– za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem a M. Figueiredem, jakož i M. Carvalho, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: němčina.

– za Evropskou komisi M. Wilderspinem a M. Heller, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 14. září 2017,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 1 a 10 nařízení Rady (EU) č. 1259/2010 ze dne 20. prosince 2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky (Úř. věst. L 343, s. 10).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi S. Sahyouni a R. Mamischem ohledně soudního řízení o uznání rozhodnutí o rozvodu vydaného náboženskou instancí ve třetí zemi.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení č. 1259/2010

3 Body 9 a 10 odůvodnění nařízení č. 1259/2010 zní:

„9) Toto nařízení by mělo vytvořit jasný a soudržný právní rámec v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky v zúčastněných členských státech, poskytnout občanům vhodná řešení, pokud jde o právní jistotu, předvídatelnost a pružnost, a zabránit situacím, kdy jeden z manželů požádá o rozvod dříve než ten druhý kvůli tomu, aby se řízení řídilo určitým právem, které považuje za vhodnější pro ochranu svých zájmů.

10) Oblast věcné působnosti a ustanovení tohoto nařízení by měly být slučitelné s nařízením [Rady] (ES) č. 2201/2003 [ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. 2003, L338, s. 1)]. […]

[…]“

4 Článek 1 nařízení č. 1259/2010 stanoví:

„1. Toto nařízení se vztahuje na rozvod a rozluku v situacích, kdy dochází ke kolizi právních předpisů.

2. Toto nařízení se nepoužije na následující otázky, i když vyvstanou pouze jako předběžná otázka v souvislosti s řízením o rozvodu nebo rozluce:

[…]“

5 Článek 4 tohoto nařízení, nadepsaný „Univerzální použitelnost“ stanoví:

„Právo určené tímto nařízením se použije i v případě, že není právem zúčastněného členského státu.“

6 Článek 5 nařízení č. 1259/2010 stanoví:

„[…]

2. Aniž je dotčen odstavec 3, dohodu určující rozhodné právo je možné uzavřít a změnit kdykoliv, nejpozději však do okamžiku zahájení řízení u soudu.

3. Pokud tak stanoví právo místa soudu, mohou manželé rovněž určit rozhodné právo před soudem v průběhu řízení. V tomto případě soud toto určení uvede do zápisu v souladu s právem místa soudu.“

7 Článek 8 téhož nařízení zní následovně:

„V případě, že nedojde k volbě podle článku 5, řídí se rozvod a rozluka právem státu:

a) v němž mají manželé obvyklé bydliště v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo popřípadě

b) v němž měli manželé poslední obvyklé bydliště, pokud k ukončení pobytu nedošlo dříve než rok před zahájením řízení u soudu a jeden z manželů v tomto státě pobývá ještě v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo popřípadě

c) jehož státní příslušnost mají oba manželé v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo popřípadě

d) u jehož soudu bylo zahájeno řízení.“

8 Článek 10 nařízení č. 1259/2010 stanoví:

„Jestliže rozhodné právo podle článků 5 nebo 8 neupravuje rozvod nebo jednomu z manželů nezajišťuje rovný přístup k rozvodu nebo rozluce z důvodu jeho pohlaví, použije se právo místa soudu.“

9 Článek 12 téhož nařízení stanoví:

„Použití ustanovení práva určeného podle tohoto nařízení lze odmítnout pouze tehdy, je-li toto použití zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem státu místa soudu.“

10 Článek 13 nařízení č. 1259/2010 stanoví, že „[n]ic v tomto nařízení nezavazuje soudy zúčastněného členského státu, jehož právo neupravuje rozvod nebo nepovažuje pro účely rozvodového řízení dotyčné manželství za platné, manželství rozvést na základě tohoto nařízení“.

11 Článek 18 téhož nařízení stanoví:

„1. Toto nařízení se vztahuje pouze na soudní řízení zahájená a na dohody podle článku 5 uzavřené po 21. červnu 2012.

[…]

2. Tímto nařízením nejsou dotčeny dohody o volbě rozhodného práva uzavřené v souladu s právem zúčastněného členského státu, u jehož soudu bylo zahájeno řízení před 21. červnem 2012.“

Nařízení č. 2201/2003

12 Podle čl. 1 odst. 1 písm. a) nařízení č. 2201/2003 se toto nařízení bez ohledu na druh soudu vztahuje na občanskoprávní věci týkající se rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné.

13 Článek 2 uvedeného nařízení stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

[…]

4) ‚rozhodnutím' rozhodnutí o rozvodu, rozluce nebo prohlášení manželství za neplatné a rozhodnutí týkající se rodičovské zodpovědnosti vydané soudem členského státu bez ohledu na to, jak je označeno, včetně výrazů ‚rozhodnutí', ‚rozsudek', ‚usnesení' nebo ‚nařízení';

[…]"

Německé právo

14 Ustanovení § 107 Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (zákon o řízení v rodinných věcech a v záležitostech fakultativní soudní pravomoci, dále jen „FamFG"), nadepsaného „Uznávání cizích rozhodnutí ve věcech manželských", stanoví:

„1) Rozhodnutí vydaná v zahraničí, kterými zaniká manželství, prohlašuje se neplatnost manželství […] či se manželství ruší […], se uznávají až poté, co orgány soudní správy spolkové země potvrdí, že jsou splněny podmínky pro uznání. Pokud soud nebo orgán státu, jehož byli oba manželé státními příslušníky ke dni rozhodnutí, již rozhodl, nezávisí uznání rozhodnutí na potvrzení orgánů soudní správy spolkové země.

2) Příslušným orgánem je orgán soudní správy spolkové země, v němž má některý z manželů obvykle bydliště. […]

3) Vlády spolkových zemí mohou nařízením přenést pravomoci, které jim byly svěřeny těmito ustanoveními, na orgány soudní správy spolkových zemí nebo na několik předsedů Oberlandesgericht.

4) Rozhodnutí se vydává na žádost. Žádost může být podána kýmkoli, kdo prokáže právní zájem na uznání.

(5) Pokud orgán soudní správy spolkové země žádost zamítne, může žadatel požádat o rozhodnutí Oberlandesgericht.

6) Pokud orgán soudní správy spolkové země potvrdí, že podmínky uznání jsou splněny, může manžel, který nepodal žádost, požádat o rozhodnutí Oberlandesgericht. Rozhodnutí orgánu soudní správy spolkové země nabývá účinnosti dnem jeho doručení žadateli. Orgán soudní správy spolkové země však může v rozhodnutí stanovit, že nabývá účinnosti po uplynutí jím určené lhůty.

7) Příslušným je občanskoprávní senát Oberlandesgericht, v jehož obvodu má sídlo orgán soudní správy spolkové země. Žádost o vydání soudního rozhodnutí nemá odkladný účinek. Ustanovení oddílů 4 a 5, jakož i § 14 odst. 1 a 2 a § 48 odst. 2 se použijí na řízení obdobně.

8) Předcházející ustanovení se použijí obdobně na žádosti o určení, že podmínky uznání nejsou splněny.

(9) O tom, zda byly podmínky pro uznání splněny či nikoli, rozhodnou soudy a správní orgány.

[…]"

15 Ustanovení § 108 FamFG, nadepsaného „Uznávání cizích rozhodnutí“, stanoví:

„1) Kromě rozhodnutí ve věcech manželských jsou cizí rozhodnutí uznávána bez zvláštního řízení.

2) Strany, jež na tom mají právní zájem, se mohou domáhat, aby bylo rozhodnuto o uznání či neuznání cizího rozhodnutí v jiných věcech než majetkových. Ustanovení § 107 odst. 9 se použije obdobně. […]

3) Místně příslušným k rozhodnutí o návrhu podle odst. 2 první věty je soud, v jehož obvodu má k datu podání návrhu
   1. žalovaný či osoba, které se rozhodnutí týká, obvyklé bydliště, nebo
   2. není-li založena příslušnost podle bodu 1, v případě, že je dán právní zájem na tom, aby bylo vydáno rozhodnutí, nebo vyvstala potřeba péče.

Tato příslušnost je výlučná.

16 Ustanovení § 17 odst. 1 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (úvodní zákon k občanskému zákoníku, dále jen „EGBGB“), ve znění použitelném do data vstupu Gesetz zur Anpassung der Vorschriften des Internationalen Privatrechts an die Verordnung (EU) Nr. 1259/2010 und zur Änderung anderer Vorschriften des Internationalen Privatrechts (zákon o přizpůsobení některých ustanovení mezinárodního práva soukromého nařízení č. 1259/2010 a o změně dalších ustanovení mezinárodního práva soukromého) ze dne 23. ledna 2013 (BGBl 2013 I, s. 101) v platnost k 29. lednu 2013, stanovil:

„1) Rozvod se řídí právem použitelným na obecné důsledky manželství ke dni podání žádosti o rozvod. Nemůže-li být manželství na základě tohoto práva rozvedeno, řídí se rozvod německým právem, pokud ten z manželů, který podal žádost o rozvod, je k tomuto dni německým státním příslušníkem nebo pokud jím byl v den uzavření manželství.

2) O zrušení manželství může v Německu rozhodnout pouze soud.

[…]“

Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky

17 Raja Mamisch a S. Sahyouni uzavřeli manželství dne 27. května 1999 v obvodu islámského soudu ve městě Homs (Sýrie). Raja Mamisch je od narození syrským státním příslušníkem. V roce 1977 mu bylo uděleno německé státní občanství. Od uvedeného roku má obě státní příslušnosti. Soha Sahyouni je od svého narození syrskou státní příslušnicí. Po uzavření manželství nabyla německou státní příslušnost.

18 Až do roku 2003 žili manželé v Německu a následně se přestěhovali do Homsu. V létě roku 2011 se z důvodu občanské války v Sýrii vrátili na krátkou dobu do Německa a poté od února 2012 žili střídavě v Kuvajtu a v Libanonu. Během tohoto období rovněž několikrát pobývali v Sýrii. V současnosti žijí oba účastníci původního řízení opět v Německu a mají rozdílná bydliště.

19 Dne 19. května 2013 R. Mamisch prohlásil, že se chce rozvést, přičemž jeho zástupce pronesl před náboženským soudem v Latákii (Sýrie), rozhodujícím podle šaríi, rozvodovou formuli. Tento soud dne 20. května 2013 prohlásil manželství za rozvedené. Soha Sahyouni dne 12. září 2013 podepsala prohlášení o přijetí plnění od R. Mamische, na které měla podle náboženských předpisů nárok, v celkové výši 20 000 amerických dolarů (USD) (přibližně 16 945 eur), které znělo následovně:

„[…] obdržela jsem všechna plnění, na která jsem měla nárok na základě manželské smlouvy a rozvodu provedeného na základě jednostranného projevu vůle, a proto ho osvobozuji od všech povinností vůči mé osobě vyplývajících z manželské smlouvy a z usnesení o rozvodu ze dne 20. května 2013 vydaného soudem v Latákii rozhodujícím podle šaríi […]“

20 Raja Mamisch požádal dne 30. října 2013 o uznání syrského rozhodnutí o rozvodu. Rozhodnutím ze dne 5. listopadu 2013 předseda Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud v Mnichově, Německo) vyhověl této žádosti s tím, že zákonné podmínky pro uznání tohoto rozhodnutí o rozvodu byly splněny.

21 Dne 18. února 2014 požádala S. Sahyouni o zrušení uvedeného rozhodnutí a navrhla, aby bylo rozhodnuto, že podmínky pro uznání rozhodnutí o rozvodu nebyly splněny.

22 Předseda Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud v Mnichově) rozhodnutím ze dne 8. dubna 2014 tomuto návrhu nevyhověl. V uvedeném rozhodnutí zdůraznil, že uznání rozhodnutí o rozvodu se řídí nařízením č. 1259/2010, které se podle jeho názoru vztahuje i na soukromé rozvody, které byly prohlášeny bez konstitutivního rozhodnutí soudu nebo orgánu veřejné moci (dále jen „soukromé rozvody“). Jestliže nebyla platně učiněna volba rozhodného práva a neexistovalo obvyklé společné bydliště manželů v roce před rozvodem, určí se rozhodné právo podle ustanovení čl. 8 písm. c) tohoto nařízení. Jestliže mají manželé dvojí státní příslušnost, je určující státní příslušnost, která nejpřesněji odpovídá skutečnosti ve smyslu vnitrostátního práva. Tou byla k datu rozvodu syrská státní příslušnost. Předseda Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud v Mnichově) rovněž poukázal na to, že veřejný pořádek ve smyslu článku 12 nařízení č. 1259/2010 nebrání uznání předmětného rozhodnutí o rozvodu.

23 Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud v Mnichově), kterému byl spor předložen, usnesením ze dne 2. června 2015 přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru několik předběžných otázek týkajících se výkladu nařízení č. 1259/2010. V usnesení ze dne 12. května 2016, Sahyouni (C-281/15, EU:C:2016:343), se Soudní dvůr prohlásil zjevně nepříslušným k zodpovězení uvedených předběžných otázek zejména z důvodu, že nařízení č. 1259/2010 se nepoužije na uznání rozhodnutí o rozvodu vydané ve třetím státě a že předkládající soud neposkytl žádnou informaci, jež by umožňovala konstatovat, že ustanovení zmíněného nařízení jsou na základě vnitrostátního práva přímo a bezpodmínečně použitelná na takové situace. Soudní dvůr však uvedl, že předkládající soud má nadále možnost podat novou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, až bude schopen poskytnout Soudnímu dvoru soubor informací, které mu umožní rozhodnout.

24 Na podporu své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předkládající soud podotýká, že rozvody prohlášené třetím státem jsou v Německu uznávány v rámci řízení podle § 107 FamFG. Pokud jde dále o uznání soukromého rozvodu, německý soud obecně posoudí po věcné stránce podmínky platnosti takových rozvodů z hlediska nařízení č. 1259/2010. Tato soudní praxe vyplývá z toho, že německý zákonodárce po vstupu tohoto nařízení v platnost zrušil ustanovení o právu rozhodném pro rozvod. K tomuto zrušení došlo z toho důvodu, že německý zákonodárce byl toho názoru, že se toto nařízení vztahuje i na soukromé rozvody, a původní ustanovení se proto v důsledku existence uvedeného nařízení stalo obsoletním.

25 Za těchto okolností se Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud v Mnichově) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Vztahuje se článek 1 [nařízení č. 1259/2010] rovněž na případ soukromého rozvodu, tj. v projednávané věci na jednostranné prohlášení, které učinil jeden z manželů před náboženským soudem v Sýrii na základě práva šaría?

2) V případě kladné odpovědi na [první] otázku: je třeba při použití nařízení č. 1259/2010 na soukromý rozvod v rámci [posouzení podle] článku 10 uvedeného nařízení:
   a) vycházet z abstraktního srovnání, podle něhož rozhodné právo podle článku 8 výše uvedeného nařízení sice umožňuje přístup k rozvodu i druhému manželovi, ale na tento přístup se na základě jeho pohlaví vztahují jiné procesní a hmotněprávní podmínky než na přístup prvního manžela, nebo
   b) závisí uplatnění této normy na tom, zda použití cizího práva diskriminujícího v abstraktní rovině vede k diskriminaci i v jednotlivém případě, tj. v konkrétní rovině?

3) V případě kladné odpovědi na [druhou otázku písm. b)]: Je již souhlas diskriminovaného manžela s rozvodem – i ve formě přijetí odsouhlasené kompenzace – důvodem pro neuplatnění normy?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti

26 Úvodem je třeba připomenout, že k předkládajícímu soudu nebyl podán návrh na rozvod, nýbrž žádost o uznání rozvodu, o němž bylo rozhodnuto náboženskou autoritou ve třetím státě.

27 Soudní dvůr již rozhodl, že unijní právo se nevztahuje na uznání rozhodnutí o rozvodu vydaného ve třetím státě, neboť se na uznání takových rozhodnutí nepoužijí ustanovení nařízení č. 1259/2010, ustanovení nařízení č. 2201/2003 ani žádný jiný unijní právní akt (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 12. května 2016, Sahyouni, C-281/15, EU:C:2016:343, body 22 a 23).

28 Z ustálené judikatury Soudního dvora však vyplývá, že výklad ustanovení unijního práva se může jevit jako relevantní v případě, kdy se i přes to, že skutkový stav v původním řízení nespadá přímo do působnosti unijního práva, stala ustanovení tohoto práva použitelnými v důsledku vnitrostátních právních předpisů, jež upravují řešení situací, jejichž všechny prvky se nacházejí pouze uvnitř jednoho členského státu, v souladu s řešeními upravenými unijním právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. listopadu 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 53 a citovaná judikatura).

29 Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že podle německé právní úpravy se nařízení č. 1259/2010 použije v Německu na uznávání takových soukromých rozvodů prohlášených ve třetím státě, jako je rozvod dotčený ve věci v původním řízení.

30 Z informací poskytnutých tímto soudem, jakož i z vyjádření německé vlády konkrétně vyplývá, že podle německé právní úpravy k uznávání soukromých rozvodů prohlášených ve třetím státě dochází v rámci řízení podle § 107 FamFG. Podle tohoto ustanovení k uznání rozhodnutí cizího soudu či státního orgánu, který konstitutivně rozhodl o rozvodu, dochází bez posuzování legality takových rozhodnutí, zatímco uznávání soukromých rozvodů závisí na posouzení jejich platnosti z hlediska hmotněprávních norem státu určeného na základě příslušných kolizních norem.

31 V této souvislosti je třeba uvést, že před vstupem nařízení č. 1259/2010 v platnost bylo právo rozhodné ve věcech rozvodu určováno na základě kolizní normy stanovené v § 17 EGBGB, ve znění platném do 28. ledna 2013. Se vstupem tohoto nařízení v platnost německý zákonodárce vycházel z teze, že se

uvedené nařízení použije i na soukromé rozvody, takže byl toho názoru, že platnost soukromého rozvodu prohlášeného ve třetím státě musí být pro účely jeho uznání v Německu posuzována s ohledem na právo státu určeného kolizními normami obsaženými v nařízení č. 1259/2010.

32 Německý zákonodárce tak zákonem o přizpůsobení některých ustanovení mezinárodního práva soukromého nařízení č. 1259/2010 a o změně dalších ustanovení mezinárodního práva soukromého změnil § 17 odst. 1 EGBGB a zrušil v něm obsaženou kolizní normu, která se stala obsoletní. Od vstupu nařízení č. 1259/2010 v platnost tak jsou v německé právní praxi pro účely uznání soukromého rozvodu prohlášeného ve třetím státě v Německu zkoumány hmotněprávní podmínky, které musí takový rozvod splňovat, s ohledem na právo státu určeného podle tohoto nařízení.

33 Jak přitom zdůrazňuje předkládající soud, pokud by se ukázalo, že se nařízení č. 1259/2010 na soukromé rozvody nepoužije, spor, který mu byl předložen, by musel být rozhodnut s pomocí německých kolizních norem.

34 Je tudíž třeba konstatovat, že podmínky stanovené v judikatuře citované v bodě 28 tohoto rozsudku jsou splněny a předběžné otázky předkládajícího soudu jsou přípustné.

K první otázce

35 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 1 nařízení č. 1259/2010 vykládán v tom smyslu, že takový rozvod, který je výsledkem jednostranného prohlášení, které učinil jeden z manželů před náboženským soudem, jako je rozvod, o nějž se jedná ve věci v původním řízení, spadá do působnosti tohoto nařízení.

36 Pro účely odpovědi na tuto otázku je třeba vyložit ustanovení, které vymezuje věcnou působnost tohoto nařízení, nejen s ohledem na jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 2013, Csonka a další, C-409/11, EU:C:2013:512, bod 23 a citovaná judikatura).

37 Pokud jde zaprvé o znění článku 1 nařízení č. 1259/2010, tento článek v odst. 1 pouze uvádí, že toto nařízení se vztahuje na rozvod a rozluku v situacích, kdy dochází ke kolizi právních předpisů. V odstavci 2 tento článek uvádí otázky vyloučené z působnosti tohoto nařízení, „i když vyvstanou pouze jako předběžná otázka v souvislosti s řízením o rozvodu nebo rozluce“. Znění uvedeného článku neposkytuje žádné užitečné vodítko pro účely definice pojmu „rozvod“ ve smyslu tohoto nařízení.

38 Pokud jde zadruhé místo, které článek 1 zaujímá v nařízení č. 1259/2010, je třeba uvést, že pojem „rozvod“ ve smyslu tohoto nařízení v něm není nikde definován. Článek 3 uvedeného nařízení pouze definuje pojmy „zúčastněný členský stát“ a „soud“, přičemž soudem se rozumí „všechny [příslušné] orgány zúčastněných členských států“.

39 Ačkoli soukromé rozvody nejsou z působnosti nařízení č. 1259/2010 výslovně vyloučeny, jak uvedl generální advokát v bodě 60 stanoviska, to, že mnohá ustanovení tohoto nařízení jako např. čl. 1 odst. 2, čl. 5 odst. 2 a 3, články 8 a 13, jakož i čl. 18 odst. 2 uvedeného nařízení hovoří o zásahu „soudu“ a o „řízení“, nasvědčuje tomu, že se toto nařízení týká výlučně rozvodů prohlášených státním soudem, veřejným orgánem či pod jeho dohledem. Pro tento závěr svědčí i to, že čl. 18 odst. 1 téhož nařízení hovoří o „soudních řízeních“.

40 Bod 10 odůvodnění nařízení č. 1259/2010 dále uvádí, že by měly být věcná působnost a ustanovení tohoto nařízení slučitelné s nařízením č. 2201/2003.

41 Podle čl. 1 odst. 1 písm. a) posledně jmenovaného nařízení, se toto nařízení „bez ohledu na druh soudu vztahuje na […] [rozvod]“. Článek 2 odst. 4 uvedeného nařízení pak definuje pojem „rozhodnutí“ ve smyslu téhož nařízení jako „rozhodnutí o rozvodu […] vydané soudem členského státu bez ohledu na to, jak je označeno, včetně výrazů „rozhodnutí“, „rozsudek“, „usnesení“ nebo „nařízení“.

42 Definovat rozdílně výraz rozvod použitý v obou nařízeních a dát tak těmto předpisům jiný rozsah působnosti by nebylo koherentní.

43 V této souvislosti je třeba podotknout, že nařízení č. 1259/2010 i nařízení č. 2201/2003 bylo přijato v rámci politiky spolupráce v občanských věcech. Z vyjádření Komise dále vyplývá, že v návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení č. 2201/2003 ohledně příslušnosti a pravidel o právních předpisech použitelných v manželských věcech [COM(2006) 399], Komise počítala s tím, že budou do nařízení č. 2201/2003 zahrnuty kolizní normy ve věcech rozvodu, avšak po neúspěchu tohoto návrhu byly tyto normy nakonec upraveny v jiném nařízení, tj. v nařízení č. 1259/2010.

44 Pokud jde zatřetí o cíl sledovaný nařízením č. 1259/2010, jak vyplývá z jeho názvu, toto nařízení zavádí mezi zúčastněnými členskými státy posílenou spolupráci v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky.

45 Jak uvedl generální advokát v bodě 65 svého stanoviska, v době, kdy bylo tohoto nařízení přijato, mohly v právních řádech členských států účastnících se takové posílené spolupráce přijímat právně závazná rozhodnutí v této oblasti pouze orgány veřejné povahy. Je tedy třeba konstatovat, že unijní normotvůrce přijal uvedené nařízení s tím, že mířil pouze na situace, kdy rozvod prohlašuje státní soud, veřejný orgán či k prohlášení dochází pod jeho dohledem, a nezamýšlel tedy, že by se toto nařízení použilo i na jiné typy rozvodů, k nimž jako v případě rozvodu, o nějž se jedná ve věci v původním řízení, dochází na základě „jednostranného projevu vůle“ před náboženským soudem.

46 Jak uvedla Komise na jednání, pro takový výklad svědčí i to, že během jednání, která vedla k přijetí nařízení č. 1259/2010, nebylo vůbec zmíněno, že by se toto nařízení mohlo použít na soukromé rozvody.

47 Několik členských států sice od přijetí nařízení č. 1259/2010 upravilo ve svých právních řádech možnost prohlásit rozvod bez zásahu státního orgánu, avšak to nic nemění na tom, jak uvedl generální advokát v bodě 66 stanoviska, že soukromé rozvody by mohly být zahrnuty do působnosti tohoto nařízení pouze na základě změn, které může provést výlučně unijní normotvůrce.

48 S ohledem na definici pojmu „rozvod“ uvedenou v nařízení č. 2201/2003 z cílů nařízení č. 1259/2010 tedy vyplývá, že toto nařízení se vztahuje pouze na rozvody prohlášené státním soudem či veřejným orgánem nebo pod jeho dohledem.

49 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první otázku odpovědět tak, že článek 1 nařízení č. 1259/2010 musí být vykládán v tom smyslu, že takový rozvod, který je výsledkem jednostranného prohlášení, které učinil jeden z manželů před náboženským soudem, jako je rozvod, o nějž se jedná ve věci v původním řízení, nespadá do působnosti tohoto nařízení.

Ke druhé a třetí otázce

50 S ohledem na odpověď na první otázku není namístě odpovídat na druhou a třetí otázku.

K nákladům řízení

51 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 1 nařízení Rady (EU) č. 1259/2010 ze dne 20. prosince 2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky, musí být vykládán v tom smyslu, že takový rozvod, který je výsledkem jednostranného prohlášení, které učinil jeden z manželů před náboženským soudem, jako je rozvod, o nějž se jedná ve věci v původním řízení, nespadá do působnosti tohoto nařízení.

Podpisy.